چاپی نۆهەم

بەشێک لە پەیامەکانی نوور

پەیامی ڕەمەزان

٧

بە دیعوززەمان

سەعیدی نوورسی

دایناوە

فارووق ڕەسووڵ یەحیا

کردوویە بە کوردی

Scanned by CamScanner

یەکێك لە پەیامەکانی نوور

پەیامی ڕەمەزان

بەدیعوززەمان

سەعیدی نوورسی

دایناوە

فارووق ڕەسووڵ یەحیا

کردوویە بە کوردی

Scanned by CamScanner

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذي أُنْزِلَ فيهِ القُرْآنُ هُدىً لِلنَّاسِ وَبَيِّنَات مِنَ الْهُدَى وَالفُرْقَانِ﴾ (البقرة: ١٨٥)

Scanned by CamScanner

بەشی دووهەمی مەکتووبی بیست و نۆهەم:

پەیامی ڕەمەزان

(ئەم باسە بریتی‌یە لە "نۆ" سەرنج و مەسەلەی ورد و ناسك كە "نۆ" دانە لەو حیكمەتە زۆرانەی ڕۆژووی مانگی ڕەمەزانی پیرۆز دەردەخات).

سەرنجی یەکەم
(پەروەردگاریتیی خوا لە ڕۆژوودا دەردەكەوێت)

ڕۆژووی مانگی ڕەمەزان یەكێكە لە پێنج پایەكانی ئیسلام و، بە یەكێك لە گرنگترین پەرستشەكانی ئایینی ئیسلام دادەنرێت.

زۆربەی ئەو حیكمەتانەی كە بەروبوومی ڕۆژووی مانگی ڕەمەزانن، ڕوو دەكەنە دەرخستنی پەروەردگاریتیی خوای گەورە و، ژیانی خۆیی و كۆمەڵایەتیی مرۆڤ و، پەروەردەكردن و پاكژكردنەوەی دەروون و، شوكرانەی بەخششە خواییەكان.

لێرەدا، لە نێوان ئەو حیكمەتە زۆرانەی كە لە ڕۆژوودا هەن و، پەروەردگاریتیی خوای گەورەیان تێدا دەردەكەوێت، تەنها یەك حیكمەت باس دەكەین. ئەویش ئەوەیە كە:

Scanned by CamScanner

خوای گەورەی باڵادەست سەرزەوی کردووە بە سفرە و خوانێکی پڕ لە نیعمەتی لە ژمارەبەدەر، بە جۆرێکی وەهایش ئامادەی کردووە کە مرۆڤ پێی نازانێت و بیری بەلایدا ناچێت. جا خوای گەورە دەیەوێت بەم شێوەیە کەماڵی پەروەردگاریتی و میهرەبانیی خۆی دەربڕێت. کەچی ئەو حەقیقەتە جوانەی کە شێوەی سفرە و خوانەکە زمانی حاڵیەتی، مرۆڤ لە ژێر پەردەی بێ ئاگایی و هۆکارەکاندا نایبینێت و لەوانەیە لە بیریشی بچێتەوە.

بەڵام لە ڕەمەزانی پیرۆزدا ئیمانداران یەکسەر وەك سوپایەکی ڕێکوپێکیان لێ دێت و کاڵای بەندایەتی دەپۆشن و، پێش بەربانگ هەموو ئامادەی ئەنجامدانی ئەو فەرمانەی خوای گەورەی خاوەن توانای ئەزەلی دەبن کە خولکیان دەکات بۆ سەر ئەو سفرە و خوانە پڕ لە کەرەمەی خۆی و پێیان دەفەرموێ: "فەرموون"!

ئیتر ئیماندارانیش، بەم حاڵەیان، لە بەرامبەر ئەم بەزەیی و میهرەبانی‌یە گەورە و گشتی‌یەی خوای گەورەوە، بەندایەتیی فراوانی گەورە و ڕێکوپێك دەردەبڕن.

جا ئایا ئەو کەسانەی کە لەم پەرستشە بڵند و ڕێزلێنانە بەرزەدا بەشداری‌یان نەکردووە، شایانی ئەوەن ناوی مرۆڤیان لێ بنرێت؟

سەرنجی دووەم

(ڕۆژوو کلیلی شوکرانەیە)

چەندین حیکمەتی زۆر لە ڕۆژووی ڕەمەزانی پیرۆزدا هەن، کە مرۆڤ ئاراستەی شوکرانەبژێریی نیعمەتەکانی خواوەند دەکەن.

Scanned by CamScanner

ئەمەش بەم نموونەیەی خوارەوە ڕوون دەکەینەوە: بێ گومان ئەو خۆراکەی کە خزمەتکارێك لە چێشتخانەی پادشاوە دەیهێنێت، نرخی خۆی هەیە (وەك لەوتەی یەکەمدا باس کراوە). کەواتە بە کەم ڕوانین و بێ نرخ زانینی ئەو خۆراکە بەنرخانە نیشانەی گێلی‌یە و، نەناسینی بەخشندەی ڕاستەقینەشیان لە بێ عەقڵی‌یەوەیە، لە کاتێکدا کە خزمەتکارەکە پاداشت بدرێتەوە و خەڵات بکرێت!

هەر بەم جۆرە، ئەو نیعمەتە لەژمارەبەدەرانەی کە خوای گەورە لەسەر زەویدا بڵاوی کردوونەتەوە، بێ گومان داوای نرخەکانیمان لێ دەکات، کە ئەویش بریتی‌یە لە شوکرانەبژێریی ئەو نیعمەتانە. هۆکارە ڕواڵەتی‌یەکان لە ڕاستیدا بارکێشی ئەو نیعمەتانەن، هەروەها خاوەنە ڕواڵەتی‌یەکانیشیان وەك خزمەتکار وان بۆ پێشکەش کردنی ئەو نیعمەتانەی خواوەند. جا ئێمە وەك بەهای پێویست بەو خزمەتکارانە دەدەین، منەتبار و چاولەبەریشیان دەبین، بەڵکو زیاتر لە ئەندازەی خۆیان ڕێز و سوپاسگوزاری لە ڕوویاندا دەنوێنین.

بەڵام خۆ بەخشندەی ڕاستەقینەی ئەو نیعمەتانە، کە بەو جۆرە بەخشیونی و بڵاوی کردوونەتەوە، گەلێ شایانترە کە ئەوپەڕی سوپاسگوزاری و ستایشی بکەین و لە ڕادە بەدەر ڕەزامەند و منەتباری ببین کە هەر خۆی - بە زیادەوە - شایستەی هەموو ئەمانەیە. جا پێشکەش کردنی سوپاس بۆ ئەو خواوەندە و، دەربڕینی ڕەزامەندی لە ئاستی ئەو نیعمەتانەدا بەوە دەبێ کە بزانین ڕاستەوخۆ لە لایەن خۆیەوە هاتوون و، نرخیان بزانین و، هەست بەوە بکەین کە پێویستمان پێیانە.

کەواتە ڕۆژووی مانگی ڕەمەزانی پیرۆز کلیلی شوکرانەبژێریی ڕاستەقینە و خاوێنە و، شوکر و سوپاسێکی گەورە و گشتی‌یە بۆ خواوەند، چونکە زۆربەی خەڵك لە کاتەکانی تردا ئاوا بە ناچاری نرخی زۆربەی نیعمەتەکان نازانن، چونکە بە ئازار و سوێی برسێتی گرفتار نابن. بۆ نموونە: ئەوانەی کە زۆر تێرن، بە تایبەتی دەوڵەمەندان، ڕادە و پلەی ئەو نیعمەتە نازانن کە لە خواردنی لەتە نانێکی وشکدا هەیە، بەڵام باوەڕداری ڕۆژووانەتی لە دەمی بەربانگدا هەست دەکات کە ئەو لەتە نانە وشکە نیعمەتێکی بەنرخی خوایە و، بە هەستی "چەشتن" شایەتی لەسەر ئەمە دەدات. کەواتە ئەوانەی لە ڕەمەزاندا بە ڕۆژوو دەبن هەر لە پادشاوە تا دەگاتە بێ نەواترین هەژار، بە بۆنەی هەست کردنیان بە نرخ و بایەخی ئەو نیعمەتە گەورانە، شوکرانەیەکی مەعنەویی گەورەیان دەستگیر دەبێت و پێشکەشی خواوەندی خۆیانی دەکەن.

خۆڕاگرتنی مرۆڤ بە ڕۆژگاری مانگی ڕەمەزان لە خواردنی ئەو خۆراکانە، وا لەو مرۆڤە دەکات کە بە نیعمەتیان بزانێت و لە جێگای شیاوی خۆیاندا دایان بنێت. چونکە ئەو مرۆڤە لەگەڵ خۆی دەدوێت و بە خۆی دەڵێت: (ئەم نیعمەتانە موڵکی من نین و من خاوەنیان نیم، چونکە لە خواردنیاندا سەربەست نیم، کەواتە موڵکی یەکێکی ترن، کە هەر لە سەرەتاوە نیعمەتی ئەو بوون و هەر ئەویش پێی بەخشیوم، وا ئێستاش چاوەڕوانی فەرمانی ئەو دەکەم بۆ خواردنیان).

بەم جۆرە، شوکرانەبژێری‌یەکی مەعنەویی ئەو نیعمەتانە پێشکەشی خوای خۆی دەکات.

ئیتر بەم چەشنە، ڕۆژوو لە هەموو لایەکەوە دەبێت بە کلیلی دەرگای شوکرانەبژێری، کە ئەرکی ڕاستەقینەی سەرشانی مرۆڤە.

Scanned by CamScanner

سەرنجی سێهەم
(حیکمەتێکی کۆمەڵایەتیی ڕۆژوو)

یەکێك لەو حیکمەتە زۆرانەی ڕۆژوو کە ڕوو لە ژیانی کۆمەڵایەتیی مرۆڤ دەکات ئەوەیە کە:

ئەم خەڵکە لە باری گوزەرانەوە جیاجیا دروست کراون..

لەبەر ئەوە، خوای گەورە داوا لە دەوڵەمەندان دەکات کە دەستی یارمەتی بۆ برا هەژارەکانیان درێژ بکەن. گومان لەوەشدا نی‌یە کە دەوڵەمەندان بە تەواوی هەست بەو حاڵی هەژاری‌یەی هەژاران ناکەن، کە مایەی بزواندنی بەزەیی مرۆڤە و، ناتوانن پەی بە ڕادەی برسێتیی هەژاران ببەن وەك ئەوەی هەژاران خۆیان هەستی پێ دەکەن، مەگەر بەهۆی ئەو برسێتی‌یەی کە لە ڕۆژوودا ئەوانیش تامی دەچێژن و بەخۆیانەوە دەیبینن!

جا ئەگەر ڕۆژوو نەبوایە، زۆر کەس لەو دەوڵەمەندانەی کە شوێنی ئارەزووەکانیان دەکەون، نەیاندەتوانی ئەندازەی ئازاری ئەو برسێتی و نەبوونی‌یەی هەژاران و ڕادەی پێویستی‌یان بۆ بەزەیی و میهرەبانی، تێبگەن.

لەبەر ئەوە، بەزەیی هاتنەوەی مرۆڤ بە هاوڕەگەزی خۆیدا (کە خواوەند ئەم بەزەیی‌یەی لە ناخی مرۆڤدا جێگیر کردووە) دەبێت بە یەکێك لەو بنچینانەی کە هاندەری سوپاسگوزاریی ڕاستەقینەن. چونکە هەموو کەسێك (هەر کەسێك بێت) هەردەم دەتوانێت لە خۆی هەژارتر بدۆزێتەوە، کە لە لایەن خوای گەورەوە لێپرسراوە بۆ بەزەیی پێدا هاتنەوە و دەستگرۆیی کردنی..

Scanned by CamScanner

جا ئەگەر "نەفس" بۆ چەشتنی تاڵاوی برسێتی ناچار نەکرایە، کەس چاکەی لەگەڵ کەسی تردا نەدەکرد، کە ئەمەش بەزەیی بەیەکدا هاتنەوەی نێوان مرۆڤ داخوازیەتی. خۆ ئەگەر ئەم کارەشی ئەنجام بدایە، نەیدەتوانی بە جۆرێکی کامڵ و شایستە ئەنجامی بدا، چونکە لە دڵ و دەروونی خۆیدا بە هەستێکی ڕاستەقینە هەست بەو بەزەییە ناکات.

سەرنجی چوارەم

(ڕۆژوو نەفس پەروەردە دەکات)

سەبارەت بە پەروەردە کردنی نەفسی مرۆڤیش، چەند حیکمەتێك لە ڕۆژوودا هەیە.

یەکێك لەوانە ئەوەیە کە سروشتی "نەفس"ی مرۆڤ بە جۆرێکی وایە حەز دەکات لە هەموو خۆبەستنەوەیەك دەرباز ببێت و هەمیشە خۆی بە سەربەستی ببینێتەوە، بە ڕادەیەك کە داوای پەروەردگارێتی‌یەکی وەهمی بۆ خۆی دەکات، تا بە ئارەزووی خۆی بجوولێتەوە..

"نەفس" هەرگیز نایەوێت بیر بکاتەوە لەوەی کە بە نیعمەتە لە ژمارە بەدەرەکانی خوای گەورە گەشە دەکات و پەروەردە دەکرێت. بە تایبەت ئەگەر لە دنیادا خاوەنی سەروەت و دەستەڵات بێت و بێ ئاگاییش پشتی گرتبێت. لەبەر ئەوە، وەك ئاژەڵ - بێ پرس - تەپ دەداتە سەر نیعمەتەکانی خوا و دەکەوێتە هەڵلووشینیان.

بەڵام لە ڕۆژووی مانگی ڕەمەزانی پیرۆزدا "نەفس"ی هەموو کەسێك، هەر لە زەنگینترین دەوڵەمەندەوە تا نەدارترین هەژار، دەکەوێتە ناسینی خۆی و تێدەگات کە خۆی خاوەنی هیچ شتێکی

Scanned by CamScanner

خۆی نی‌یه و، مۆڵەت نەدراوە کە بە ئارەزووی خۆی ڕەفتار بکات، بەڵکو موڵکێکە و خاوەنێکی هەیە و بەندەیەکی فەرمانبەردارە و بە بێ ڕوخسەت و فەرمانی خاوەنەکەی ناتوانێت دەست لە بچووکترین کار وەربدات، تەنانەت دەست بۆ قومێك ئاویش ڕابکێشێت! بەم جۆرە، لەخۆبایی بوون و پەروەردگاریتی‌یە وەهمی‌یەکەی "نەفس" دەشکێت و، کاڵای بەندایەتی کردنی بۆ خوای گەورە دەپۆشێت و، ئەرکی سەرەکیی سەرشانی خۆی، کە شوکرانەبژێری‌یە، ڕادەپەڕێنێت.

سەرنجی پێنجەم
(ڕۆژوو نەفسی یاخی پوختە دەکات)

سەبارەت بە ڕێك کردن و پوختەکردنی ڕەفتارەکانی نەفسی یاخی و هاندەری خراپکاری (النفس الأماره بالسوء) و، نەرمکردن و هاندانی بۆ وازهێنان لە هەڵسوکەوتە چەواشەکانی، ڕۆژووی ڕەمەزان حیکمەتی زۆری تێدایە. لێرەدا تەنها یەك دانەیان باس دەکەین:

"نەفس"ی مرۆڤ - بە هۆی بێ ئاگاییەوە - خۆی لەبیر دەچێتەوە و، ئەو کۆڵەواری‌یە بێ سنوور و.. هەزاری‌یە لەڕادەبەدەر و، کەمتەرخەمی‌یە زۆرەی لە ماهییەتیدان، نە دەیانبینێت، نەحەزیش دەکات بیانبینێت! لەبەر ئەوە، لە: لاوازیی خۆی و، بەرەو نەمان چوونی و، ئەندازەی ئەو کارەساتانەی لە مەڵاسدان بۆی، بیر ناکاتەوە. ئەوەشی لە یاد دەچێت کە جەستەی لە گۆشت و ئێسکێکی ئەوتۆ پێکهاتووە کە بە خێرایی دەپتورکێ و دادەرزێت.. بۆیە هەڵسوکەوت و ڕەفتارەکانی بە جۆرێکە وەك پێی وابێت لە پۆڵا داڕێژراوە و مردن و فەوتانی بەسەردا نایەت! دەبینیت هەڵمەت بۆ دنیا دەبات و بە کۆڵێ ڕژدی و

تەماعکاری‌یەوە خۆی دەهاوێتە باوەشیەوە و، پەیوەندی‌یەکی بەتینی لەگەڵدا دەبەستێ و بە توندی چنگی لە هەموو شتێکی بەلەزەت و سوودبەخش گیر دەکات!

"نەفس" لەم ڕێیەوە ئەو بەدیهێنەرەی لەبیر دەچێتەوە کە بەوپەڕی میهرەبانی پێی دەگەیەنێت و پەروەردەی دەکات. ئنجا لەمەوە بەرەو هەڵدێری بەدڕەفتاری دەخزێ و، دواڕۆژی ئەم دنیا و پاشەڕۆژی ئەودنیاشی لە یاد دەچێت.

بەڵام ڕۆژووی مانگی ڕەمەزان وا لە بێ ئاگاترین و سەرسەخت ترین کەسی یاخی دەکات کە هەست بە لاوازی و کۆڵەواری و هەژاریی خۆیان بکەن. چونکە هەرکام لەوانە، بەهۆی برسێتی‌یەوە دەکەوێتە بیرکردنەوە لە خۆی و گەدەی بەتاڵی و، تێدەگات گەدەی پێویستی بە چی‌یە! ئیتر خۆی بە باشی دەناسێت و ئەندازەی لاوازی و ڕادەی پێویستیی بۆ سۆز و میهرەبانیی خوای گەورە، بیر دەکەوێتەوە و.. لە ناخی دڵەوە - بە مەرجێ بێ ئاگایی چاوی دڵی کوێر نەکردبێت - هەست بە تاسە و ئارەزوومەندی‌یەکی ئەوتۆ دەکات کە بە هەژاری و لارەملی لە دەرگانەی لێبوردن و میهرەبانیی خوای گەورە بدات و، دەست لە فیرعەونایەتیی نەفس هەڵبگرێت. بەمەش ئامادەی ئەوە دەبێت کە بە دەستی سوپاسگوزاریی مەعنەوی لە دەرگانەی بەزەیی و میهرەبانیی خوا بدات.

سەرنجی شەشەم
(ڕەمەزان مانگی قورئانە)

لە نێوان ئەو حیکمەتە زۆرانەی کە لە ڕۆژووی مانگی ڕەمەزانی پیرۆزدا هەن، سەبارەت بەوەی کە قورئانی پیرۆزی تێدا هاتووەتە

Scanned by CamScanner

خـوارەوەو، ڕەمـەزان گرنگـترین کـاتی نـازڵ بوونیـەتی، تەنــها یـەك حیکمەت باس دەکەین:

لەبەر ئەوەی قورئانی پیرۆز لە مانگی ڕەمەزاندا نازڵ بـووە، دەبێ لـە داخوازی‌یـە نزمـەکانی "نـەفس" وازبـهێنرێت و، کـرداره بێ کـەڵك و نابەجێ‌کانی پشتگوێ بخرێـن، تـاکو خۆمـان بۆ پێشوازی لێکردنی ئەو فەرمایشتە ئاسمانی‌یە - کە قورئانی پیرۆزە - ئامادە بکەین. ئەمـەش بەوە دەبێ کە نازڵ بوونی قورئان لەم مانگەدا بخەینەوە یادمـان و، بە وازهێنـان لە خواردن و خواردنەوە چەند حاڵەتێکی ڕۆحانی و مەلائیکەت ئاسا بۆ خۆمـان بڕەخسێنین و، قورئانی پیرۆز بە جۆرێ بخوێنین کـە وا هەسـت بکەین هەر ئێستا بە گەرم و گوڕی و پاراوی ئایەتەکان نازڵ بووبـن. هـەر بەم هەست و نەستە و بەوپەڕی ملکەچی‌یەوە گوێـی بۆ شل بکەین تـاکو پلەیەکی ئیمانیی باڵا و حاڵەتێکی ڕۆحـانی و بەرزمان دەستگیر ببێ، بە جۆرێك ئەوخوێنەرە وا بزانێت کـە ڕاستەوخۆ لـە زاری پێغەمبەرەوە ﷺ بەڵکو لە حەزرەتی جیبریلەوە - دروودی لەسەر بێت - بەڵکو لە خوای گەورەی ئەزەلی‌یەوە، دەیبیستێ.. پاشـان لـە پێنـاوی ڕوونکردنـەوەی یەکێك لە حیکمەتەکانی نازڵ بوونی ئـەم قورئانـەدا، ئەرکی فێرکردن و خوێندنەوە و ڕاگەیاندنی بە کەسانی تر، ئەنجام بدەین.

بەڵێ، لە مانگی ڕەمەزانی پیرۆزدا جیهانی ئیسلام وەکو مزگەوتێکی لـێ دێـت، بـەڵام چ مزگـەوت؟.. مزگـەوتێك کـە هـەموو گۆشـە و سووچێکی بە ملیۆنەهای لەبەرکەرانی قورئان پڕ بووە و، ئـەو فەرمایشتە ئاسـمانی‌یە بە گوێـی زەوی نشـینـاندا دەدەن و، بە شێوەیەکی جـوان و ڕوونیش نـاوەڕۆکی ئایەتـی : ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ لـە پێش چـاودا دەردەخـەن. بەمـەش دەیچەسپێنن کـە لـە ڕاسـتیدا مـانگی ڕەمەزان مانگی قـورئانە.. تاك تاکانی کەسانی تری ئەو کۆمەڵە

Scanned by CamScanner

مەزنەش هەندێکیان بەوپەڕی سام و شکۆ و ملکەچی‌یەوە گوێ لەمان ڕادەگرن و، هەندێکی تریشیان بۆ خۆیانی دەخوێنن!

جا ئیتر چی لەوە ناشیرین تر و شوورەیی ترە بۆ کەسێك کە خۆی لەم مزگەوتە پیرۆزە بە سام و شکۆیە دادەبڕێت و بە پێی فەرمانی نەفسی یاخی و بەدڕەفتاری - لەم مانگەدا - بە شوێن خواردن و خواردنەوەدا لە هەڵپە و لسکەدایە؟ دەبێ ئەو کەسە تا چ ڕادەیەك مایەی بێزلێهاتنەوەی مەعنەویی کۆمەڵی ئەو مزگەوتە گەورەیە بێت؟! حاڵی هەموو ئەو کەسانەی کە لە مانگی ڕەمەزاندا بە پێچەوانەی ڕۆژوو گرانەوە ڕەفتار دەنوێنن، بەو چەشنەیە.. ئەوانە - بە هەمان پلە - مایەی ڕسوایی و بێز لێکردنەوەی مەعنەوین لە لایەن سەرانسەری جیهانی ئیسلامی‌یەوە!

سەرنجی حەوتەم
(کشتوکاڵ و بازرگانی‌یەکی هەمیشەیی بۆ دواڕۆژ)

مرۆڤ بۆ ئەوە هاتووەتە دنیا تاکو خەریکی کشتوکاڵ و بازرگانی‌یەك بێت کە لەودنیادا دروێنەی بەروبوومەکانی بکات و قازانجەکانی وەربگرێت. مانگی ڕەمەزانی پیرۆزیش سەبارەت بە دەستکەوتەکانی مرۆڤ لەم ڕووەوە، چەندین حیکمەتی زۆری تێدایە، لێرەدا تەنها یەکێکیان باس دەکەین:

"پاداشتی کردەوەکان لە ڕەمەزاندا یەك بۆ هەزار زیاد دەکرێن".

ئاشکرایە کە هەر پیت(حرف)ێکی قورئانی پیرۆز (دە) پاداشتی هەیە کە بە (دە) چاکە بۆ مرۆڤ دەژمێررێت و (دە) بەروبوومی بەهەشت دەست خوێنەرەکەی دەخات، هەروەك لە فەرموودەی پێغەمبەردا ﷺ هاتووە.

Scanned by CamScanner

بەڵام لە ڕەمەزاندا لەبریی ئەو (دە) دانە بەروبوومە (هەزار) بەروبوومی دواڕۆژ دەگرێ و بە خوێنەرانی قورئانیان دەبەخشێت و، هەر پیتێکی چەند ئایەتێکی تایبەتیی وەك: "آية الكرسي" دەرگا لە بەردەم هەزاران پاداشت و چاکەدا دەکاتەوە، بۆ ئەوەی لەودنیا لە شێوەی بەروبوومدا پێشکەش بە خوێنەرەکەی بکرێن. ئەم پاداشتە لە ڕۆژانی جومعەی ڕەمەزاندا لەزیادبووندا دەبن و، لە شەوی "قەدر"یشدا دەگەنە سی هەزار.

بەڵێ، هەر پیتێکی قورئانی پیرۆز مایەی دەستکەوتنی سی هەزار بەروبوومی هەمیشەییە، بۆ ئەوەی ببێت بە درەختێکی نوورانیی وەك درەختی تووبای بەهەشت، بە جۆرێك کە باوەڕداران ئەم مانگە پیرۆزە بە هەل بزانن و، ئەو بەروبوومە نەبڕاوە و هەمیشەییانەیان - کە ژمارەیان بە ملیۆنەهایە - دەستگیر ببێت. فەرموو بۆ خۆت سەرنج لەم بازرگانییە بەسوودە بدە و، بیر لەوانە بکەرەوە کە ڕێزی شایستەی ئەم پیتە پیرۆزانە ناگرن و، بزانە چ زەرەر و زیانێکی گەورەیان لێ کەوتووە؟!

بەم جۆرە دەرکەوت کە مانگی ڕەمەزانی پیرۆز زیاتر وەك: پیشانگایەکی دڵڕفێن وایە بۆ بازرگانیی قیامەت.. یاخود بازاڕێکە لەوپەڕی جموجووڵ و قازانجدایە بۆ ئەو بازرگانییە.. زەوییەکی بەپیتی بەراوە بۆ بەرهەم هێنانی خەرمانی قیامەت.. بارانی نیسانە و گەشە بەو کشتوکاڵە دەسێنێت و فەڕی تێدەخات.. جەژنێکی پڕ لە شادی و پیرۆزە بۆ پیشاندانی بەرنامەکانی بەندایەتیی مرۆڤ لە بەردەم مەزنیی پەروەردگاری و عیززەتی خوایەتیی خوای گەورەدا.. لەبەر هەموو ئەمانە، مرۆڤ ئەرکی ڕۆژووگرتنی خراوەتە ئەستۆ، بۆ ئەوەی لەو کاتانەدا توخنی پێداویستییە ئاژەڵییەکانی دەروونی نەکەوێت،

Scanned by CamScanner

ئەو دەروونەی کە لە ئەرکەکانی سەرشانی خۆی بێ ئاگایە. وەك بڵێی مرۆڤ بەم ڕۆژووگرتنەی بووبێت بە ئاوێنەیەك بۆ ڕەنگدانەوەی سیفەتی "صەمەدییەت"ی خواوەند. ئەوەتا پشتی لە پێداویستییە ئاژەڵییەکان هەڵکردووە و لەناو دۆخێکی مەلائیکەت ئاسادایە. یاخود بووە بە کەسێکی قیامەتخواز و ڕۆحێکی بەرجەستەی ئاشکرا، ئەمەش بەهۆی وازهێنانێکی کاتی لە پێویستییە دنیاییەکانی و بەشداری کردنی لە بازرگانییەکی قیامەتیدا.

بەڵێ، ڕەمەزانی پیرۆز لەم دنیا فانی و تەمەنە کورت و ژیانە کەم خایەنەدا، بۆ ڕۆژوانەتی دەبێت بە مایەی دەستخستن و دابین کردنی تەمەنێکی بەردەوام و ژیانێکی هەمیشەیی.

کەواتە، یەك مانگی ڕەمەزان، دەتوانێت بەروبوومی تەمەنێکی هەشتا ساڵی بە مرۆڤی ڕۆژوانەتی ببەخشێت. خۆ ئەوەی کە قورئانی پیرۆز لەبارەی "لیلـــة القدر"ەوە ڕایگەیاندووە و فەرموویەتی: "ئەم شەوە لە هەزار مانگ بە فەڕ و خێرترە" بە هێزترین بەڵگەی ئەم ڕازەیە!

وەك چۆن پادشا لە سەرانسەری ماوەی فەرمانڕەوایەتیی خۆیدا، یان هەموو ساڵێکی ئەو سەردەمە، چ بە ناوی چوونە سەر تەختەوە، یان بە هەر بۆنە و یادێکی تر، چەند ڕۆژێك وەك بۆنە و جەژن بۆ دانیشتووانی وڵاتەکەی دەست نیشان دەکات و، لەو ڕۆژانەدا پادشا بە پێی یاسا و عادەتییەکانی لەگەڵ ڕەعیەتە دڵسۆزەکانیدا ڕەفتار ناکات، بەڵکو بە خەڵات و بەراتی تایبەتی بەهرەمەندیان دەکات و ڕاستەوخۆ لە کۆشك و بارەگای خۆیدا میوانداریان بۆ دەسازێنێت و سایەی کەرەم و بەخششیان لەسەر ڕادەگرێت و، بە چاوی ڕێزەوە بۆیان دەڕوانێت..

خواوەندی بەدەستەڵاتی هەمیشەییش بە هەمان جۆر لەگەڵ بەندەکانیدا مامەڵە دەکات، ئەو خوایەی کە خاوەنی بەخشش و مەزنی‌یە و، پادشای ئەزەل و ئەبەدە و، سوڵتانی شکۆمەندی هەژدە هەزار جیهانە.. ئەوەتا ئەو خواوەندە گەورەیە فەرمانە پڕ لە دانستە بەرزەکانی و قورئانە پیرۆزەکەی خۆی - کە ڕووی لە هەزاران جیهانە - لەم مانگە پیرۆزەدا نازڵ کردووە. ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت کە جێی خۆیەتی و خواستێکی "دانست"ی خواوەندە کە مانگی ڕەمەزان وەك جەژن و بۆنەیەکی شادمان و تایبەتیی خوایی و، پیشانگایەکی دڵڕفێنی پەروەردگار و، کۆڕێکی ڕۆحانیی بەسام و شکۆ دانراوە.

جا لەبەر ئەوەی مانگی ڕەمەزان لە دیمەنی ئەو بۆنە و جەژنە پڕ لە شادی و خۆشی‌یانەدا خۆی دەنوێنێت و، بۆ ئەوەی خەڵکی - تا ڕادەیەك - لە سەرقاڵی‌یە نزم و ئاژەڵی‌یەکان دوور بن و بەسەریاندا بەرز بنەوە، لەبەر هەموو ئەمانە، پێویستە فەرمانی ڕۆژوو گرتنی تێدا دەربکرێت. کامڵ بوونی ئەو ڕۆژووەش بەوە دەبێت کە هەموو هەستەکانی مرۆڤ (چەشنی: چاو و گوێ و دڵ و بیر و ئەندێشە) وەکو "گەدە" هەریەکەیان لە ڕۆژووی تایبەتیی خۆیاندا بن. واتە ئەو هەستانە لە شتی حەرام و لاوەکی بپارێزرێن و، هەریەکەیان بەرەو بەندایەتیی تایبەتیی خۆیان ئاراستە بکرێن.

بۆ نموونە: مرۆڤ "زمان"ی بۆ ڕۆژوو گرتن لە درۆ و غەیبەت و قسەی نابەجێ ڕابهێنێت و، بە خوێندنی قورئان و یادی خوا و تەسبیحات کردن و سڵاواتدان لەسەر پێغەمبەر ﷺ و هەموو جۆرەکانی تری زیکر، زمانی پاراو بکات.. "چاو"یشی لە شتی حەرام بپارێزێت و بە چاوی پەند وەرگرتن بۆ هەموو شتێك بڕوانێت و.. "گوێ" لە وتەی

ناشیرین ڕانەگرێت و قورئانی پیرۆز و "حەق"ی پێ ببیستێ.. هەر بەم جۆرە، گشت هەستەکانی تریشی لەسەر جۆرە ڕۆژووگرتنێکی تایبەتی ڕابگرێت.

ئاشکرایە ئەو "گەدە"یەی کە وەك کارگەیەکی مەزن وایە گەر بە ڕۆژووگرتن لەکار بخرێت، ئەوا لەکارخستنی کارگە بچووکەکانی تر زۆر ئاسان دەبێت!

سەرنجی هەشتەم
(ڕۆژوو چارەسەرێکی کاریگەرە)

یەکێك لەو حیکمەتە زۆرانەی ڕۆژووی مانگی ڕەمەزانی پیرۆز، کە پەیوەندییان بە ژیانی خۆیی مرۆڤەوە هەیە، بە کورتی بەم جۆرەی خوارەوەیە:

گرنگترین و کاریگەرترینی جۆرەکانی چارەسەر لە "پارێز"دایە، چ پارێزی ماددی چ مەعنەوی. ئەوەتا پارێز لە زانستیی پزیشکیدا سەلماوە، چونکە هەرکات دەروونی مرۆڤ لە خواردن و خواردنەوەدا بەری بۆ بەرەڵا بکرێت، لە ژیانی کەسیدا دووچاری گەلێ زیانی ماددی دەبێت، بەربەرەڵایی بۆ ژیانی مەعنەویش هەر بە هەمان جۆرە، چونکە گەر "نەفس" بێ بیرکردنەوە لە حەڵاڵ و حەرام هەرچییەکی بێتە ڕێ هەڵی بلووشێت، ئەوا ژیانی مەعنەویی تێکدەچێت و ژاراوی دەبێت، هەتا وای لێ دێت "نەفس"ی ئەو مرۆڤە گوێڕایەڵی "دڵ" و "ڕۆح" نابێت و ملیان بۆ کەچ ناکات، ئیتر ئەو "نەفس"ە بۆ خۆی جڵەوی خۆی بە دەستەوە دەگرێت و بەوپەڕی سەرکێشی لە ژیاندا ڕەفتار دەکات و، مرۆڤ بەرەو ئارەزووە بەدەکانی خۆی

Scanned by CamScanner

ڕادەپێچێت، بێ ئەوەی دەستەڵاتی خودی مرۆڤەکەی بەسەرەوە بمێنێت.
بەڵام لە ڕەمەزانی پیرۆزدا "نەفس" بەهۆی ڕۆژووەوە لەسەر جۆرە پارێزێك ڕادێت و، لە پێناوی پاکبوونەوە و گەشەکردنیدا بە لێبڕانەوە تێدەکۆشێت و فێری گوێڕایەڵیی فەرمانەکان دەبێت. ئیتر تووشی ئەو نەخۆشی‌یانە نابێت کە لە پڕبوونی گەدە و خۆراك بەسەر خۆراکدا پەیدا دەبن و، توانای فەرمانبەرداری و ملکەچی بۆ فەرمانەکانی شەرع بەدەست دەهێنێت. ئنجا لەبەر ئەوەی کە بە بۆنەی ڕۆژووەوە خۆی لە خواردنی حەڵاڵ پاراستووە، ئەوا لە حەرامیش خۆی دەپارێزێت و لێ دەبڕێت تاکو ژیانی مەعنەویی خۆی نەشێوێنێت و ڕوونی‌یەکەی نەشڵەقێنێت و لێڵی نەکات. پاشان زۆربەی کەسانی گرۆی مرۆڤ گەلێ جار گرفتاری برسێتی دەبن، کەواتە پێویستیان بە خۆڕاهێنان هەیە بە برسێتی‌یەك کە مرۆڤ لەسەر ئارامگرتن ڕابهێنێت. جا ڕۆژووی ڕەمەزان بریتی‌یە لە ڕاهاتن و خۆڕاگرتن لەسەر برسێتی‌یەك پازدە سەعات دەخایەنێت، یاخود بیست و چوار سەعات بۆ ئەوانەی کە فریای پارشێو نەکەوتوون.
کەواتە ڕۆژوو چارەسەرێکی کاریگەرە بۆ سەراسیمەیی و بێ ئۆقرەیی مرۆڤ، کە هۆی پترکردنی بەڵا و گرفتاری‌یەکانی مرۆڤن.
"گەدە"ش وەك کارگەیەك وایە کە چەندین کرێکاری کارگوزاری هەیە و، لە مرۆڤیشدا گەلێ ئامێر هەن کە لەگەڵ گەدەدا پەیوەندی‌یان هەیە. جا ئەگەر "نەفس" بە شێوەیەکی کاتی و بۆ ماوەی مانگێك پەکی سەرقاڵی‌یەکانی خۆی نەخات و وازیان لێ نەهێنێت، ئەوا هەموو ئەو کارگوزار و کرێکارانە بە ئیشی خۆیەوە سەرقاڵ دەکات و، پەرستشە تایبەتی‌یەکانی خۆیان لەبیر دەباتەوە و، دەیانخاتە ژێر فەرمان و

دەستەڵاتی خۆیەوە. ئیتر بەم پێیە سەر لەو ئامێر و هەستانە دەشێوێنێت و بە گرم و هۆڕی جەڕوپێچەکانی ئەو کارگەیە و چەڕە دووکەڵەکەی، حەوانەوە و ئاسوودەییان لا هەڵدەگرێت و سەرنجی هەموویان بۆ لای خۆی ڕادەکێشێت و فەرمانبەری‌یە بەرزەکانیان - بە جۆرێکی کاتی - لەبیر دەباتەوە.

هەر لەبەر ئەم ئەنجامەش بووە کە زۆر کەس لە ئەولیا و پیاوچاکان خۆیان لەسەر خواردن و خواردنەوەی کەم ڕادەهێنا، تاکو بە پلەکانی "کامڵی"دا سەربکەون و بەرزببنەوە.

بەڵام بە هاتنی مانگی ڕەمەزان، ئەو کرێکارانە هەست دەکەن کە تەنها لە پێناوی ئەو کارگەیەدا دروست نەکراون، بەڵکو ئەو ئامێر و هەستانەی مرۆڤ، چەند چێژ و لەزەتێکی بەرزی ڕۆحانی و مەلائیکەت ئاسایان لەم مانگەدا دەست دەکەوێت و، لەبریی ئەو ڕابواردنە بێ تام و نزمانە، ڕوو لەو چێژ و لەزەتە ڕۆحانی‌یە بەرزانە دەکەن.

هەر لەبەر ئەوەشە کە دەبینیت ئیمانداران لە مانگی ڕەمەزانی پیرۆزدا جۆرەهای جۆری نوور و بەرەکەت و دڵخۆشیی مەعنەوی‌یان - هەر کەس بە پێی پلەی خۆی - دەستگیر دەبێت و، هەر لەم مانگە پیرۆزەدا "دڵ" و "عەقڵ" و "ڕاز" و لایەنە ناسك و نیانەکانی تری هاوچەشنیان، چەندین پلە بەرز دەبنەوە و پیت و بەرەکەتیان دەست دەکەوێت.

جا هەرچەندە "گەدە" لە شین و گریاندا بێت و هەنسك بدات، ئەمان بە بێگەردی و میهرەبانی‌یەوە پێی پێدەکەنن!

سەرنجی نۆهەم

(برسێتی پشتی فیرعەونێتیی نەفس دەشکێنێت)

چەند حیکمەتێك لە ڕۆژووی ڕەمەزاندا هەن، سەبارەت بەوەی کە پەروەردگاریتی‌یە وەهمی‌یەکەی "دەروون" (نەفس) ڕاستەوخۆ دەشکێنێت و، بەندایەتی‌یەکەی بۆ خوا پێ دەناسێنێت و، وای لێ دەکات زەبوونیی خۆی لە بەردەم پەروەردگاریتیی خوادا دەربڕێت.

وا ئێمەش یەکێك لەو حیکمەتانە باس دەکەین:

"نەفس" نایەوێت خوای خۆی بناسێت، بەڵکو دەیەوێت لە شێوەی فیرعەونایەتی‌یەکی سەرکەشانەدا لافی پەروەردگاریتی لێ بدات. ئنجا لەسەر ئەم لاف لێدانەشی تا ئەشکەنجە و ئازار بدرێت، سوودێکی ئەوتۆی نابێت و ڕەگی ئەو پەروەردگاریتی‌یە وەهمی‌یەی هەر تێدا دەمێنێت و، هیچ شتێك ئەو ڕەگە نابڕێت و لە لێدانی ناخات و سەری پێ دانانەوێنێت، مەگەر برسێتی!

بەم جۆرە، ڕۆژووی مانگی ڕەمەزان مشتەکۆڵێکی ڕاستەوخۆی جەرگبڕ دەهاوێتە سەر لایەنە فیرعەونی‌یەکەی نەفس و، بە جارێ هەموو کەش و فش و لاف و گەزافێکی دەشکێنێت و، زەبوونی و لاوازی و هەژاری‌یەکەی پێ دەردەخات و، بەندایەتی‌یەکەی بۆ پەروەردگار پێ دەناسێنێت.

Scanned by CamScanner

لە یەکێك لە ڕیوایەتەکانی فەرموودەیەکدا هاتووە کە:

خوای گەورە فەرمووی بە "دەروون" (نەفس): (من کێم و تۆ کێیت)؟ لە وەڵامدا وتی: (من منم و، تۆش تۆیت)!

خوای گەورەش خستیە دۆزەخەوە و ئازاری دا. پاشان هەمان پرسیاری لێ کردەوە، ئەویش هەر لە وەڵامدا وتی: (من منم و، تۆش تۆیت)! جا هەرچەندە ئەشکەنجە و ئازاری جۆراوجۆری دەدا، ئەو هەر وازی لە خۆویستی(الأنانية)ی خۆی نەهێنا. پاشان خواوەند بە برسێتی ئازاری دا (واتە بە برسێتی هێشتیەوە) ئنجا لێی پرسیەوە:

(من کێم و تۆ کێیت)؟ دەروونیش وتی:

(تۆ پەروەردگاری میهرەبانی منی و، منیش بەندەی زەبوونی تۆم)!

اللهم صلّ على سيدنا محمد صلاة تكون لك رضاءً، ولحقه أداءً، بعدد ثواب حروف القرآن في شهر رمضان، وعلى آله وصحبه وسلم.

﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ العِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ❁ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ❁ وَالْحَمْدُ للهِ رَبِّ العَالَمِينَ﴾(الصافات: ١٨٠-١٨٢).

آمين(١).

---

(١) داوای لێبوردن: ئەم پەیامەم گەلێ بە پەلە و تەنها لە ماوەی چل دەقیقەدا داناوە! جا لەبەر ئەوەی من و نووسەری ڕەشنووسەکە هەردووکمان نەخۆش و ماندوو بووین، ئەوا دوور نی‌یە هەندێ قسوور و ناتەواوی لە پەیامەکەدا ببێ. لەبەر ئەوە، داوای لێبوردن لە برایانمان دەکەین و، ڕاستکردنەوەی هەر شتێکیشیان بە گونجاو زانی تکایە با ڕاستی بکەنەوە. (دانەر)

Scanned by CamScanner

(پەیامەکانی نوور) بە زمانی کوردی

یەکەم: لە شێوەی کتێب و نامیلکەی سەربەخۆدا

١ - پەیامی بیماران
٢ - پەیامی پیران
٣ - وتە بچووکەکان
٤ - سروشت
٥ - مەلائیکەت و ژیانی دوارۆژ
٦ - پەیامی ڕەمەزان
٧ - حیکمەتی خۆپەنادان لە شەیتان
٨ - پەیامی ئیخلاس و برایەتی
٩ - زللەی میهرەبانی
١٠ - چارەسەری وەسوەسە
١١- مرۆڤ و ئیمان
١٢ - بەری درەختی ئیمان
١٣ - موعجیزاتی ئەحمەدی
١٤ - ئیجتیهاد لەم سەردەمەدا
١٥ - پەنجەرەکان
١٦ - پەیامی حەشر
١٧ - (من)
١٨ - ڕابەری لاوان
١٩ - ڕابەری خوشکان
٢٠ - ڕابەری خزمەتگوزارانی قورئان
٢١ - ڕاستییەکانی ئیمان
٢٢ - ڕاستیی تەوحید
٢٣ - شوکرانەبژێری
٢٤ - بینینەکانی گەشتیارێك
٢٥ - میعراجی پێغەمبەر ﷺ
٢٦ - موعجیزاتی قورئانی
٢٧ - لاوێتیی قورئان
٢٨ - سوننەتی پێغەمبەر ﷺ
٢٩ - نوورەکانی حەقیقەت
٣٠ - موناجات

دووهەم: لە شێوەی کۆمەڵە پەیام و بەرگی گەورەدا

وتەکان ، مەکتووبات ، بریسکەکان ، تیشکەکان ، پاشبەندەکان

Scanned by CamScanner

رسالة رمضان

من كليات رسائل النور التي ألّفها:

الأستاذ بديع الزمان سعيد النورسي (رحمه الله)

ترجمها من التركية إلى العربية:

الأستاذ إحسان قاسم الصالحي

نقلها من العربية إلى اللغة الكردية:

فاروق رسول يحيى

الطبعة التاسعة (المنقحة)

١٤٣٣ هـ / ٢٠١٢ م

Scanned by CamScanner

سەعیدی نوورسی کێ یە؟

- گەورەترین کەسایەتیی کوردی ئەم سەردەمە و، مەزنترین زانایە کە لە دوای (مەولانا خالیدی نەقشبەندی) لەناو نەتەوەی کورددا هاتووەتە دنیاوە.
- لە گوندی (نوورس)ی سەر بە پارێزگای (بەدلیس)ی کوردستانی ژێر دەستەڵاتی عوسمانی لە دایك بووە و، لە نێوان ساڵەکانی (١٨٧٦-١٩٦٠ز)دا ژیاوە.
- تاکە کەسایەتی بووە کە هەموو زەبر و زەنگێکی مستەفا کەمال و، دام و دەزگا چەوسێنەرەکانی و، سی و پێنج ساڵی بەندی و زیندانی تاکە کەسی و نەفی و دەست بەسەری و، دەیان دادگای تۆقێنەر نەیانتوانیوە چۆکی پێ دابدەن و لە خەباتی ڕەوای خۆی کۆڵی پێ بدەن. تەنانەت ئەو توانیویەتی سەرکەوتنیشیان بە سەردا بە دەست بهێنێت.
- زیاتر لە سەد و سی کتێب و نامیلکەی پێشکەشی هەموو گەلان و نەتەوەکانی سەر ڕووی زەوی کردووە و، بە چل و حەوت زمانی جیهان -کە یەکێکیان زمانی کوردییە- بڵاو بوونەتەوە.
- تا ئێستا زیاتر لە پازدە کۆنگرەی جیهانی و دەیان کۆڕی زانستی و پێشبڕکێی ڕۆشنبیریی لە ئاستی جیهاندا بۆ گیراوە و، دەیان کتێب و سەدان لێکۆڵینەوەی لەسەر نووسراوە و، چەندین بەڵگەنامەی زانکۆییشی لە خوێندنی باڵادا لەسەر وەرگیراوە.

نرخی (٥٠٠) دینارە

Scanned by CamScanner